

II. Rákóci Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Képzési szint	Alapképzés (BA) бакалавр	Tagozat	Nappali Денна	Tanév/félév	2020-2021 I-II
Ступінь вищої освіти		Форма навчання		Навчальний рік/семестр	

Tantárgyleírás

Силабус

A tantárgy címe	Nyelvstatisztika
Назва навчальної дисципліни	Статистичні методи в мовознавстві
Tanszék	Filológia Tanszék, Magyar Tanszéki Csoport
Кафедра	Кафедра Філології, Угорська філологія
Képzési program	014 Középfokú oktatás (Magyar nyelv és irodalom)
Освітня програма	014 Середня освіта (Мова і література угорська)
A tantárgy típusa, kreditértéke, óraszám (előadás/szeminárium/önálló munka)	Típus (kötelező vagy választható): kötelező Kreditérték: 4 Előadás: 16 Szeminárium/gyakorlat: 44 Laboratóriumi munka: 0 Önálló munka: 60
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/семінарські, лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни (обов'язкова чи вибіркова): обов'язкова Кредитів ECTS: 4 Лекції: 16 Семінарські/практичні заняття: 44 Лабораторні заняття: 0 Самостійна робота: 60
Tárgyfelelős oktató(k) (név, tudományos fokozat, tudományos cím, e-mail cím)	Gazdag Vilmos, PhD gazdag.vilmos@kmf.org.ua
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	Газдаг Вільмош Вільмошович, доктор філософії gazdag.vilmos@kmf.org.ua
A tantárgy előkövetelményei	Bevezetés a nyelvtudományba / Вступ до мовознавство. Szociolingvisztika / Соціолінгвістика
Пререквізити навчальної дисципліни	A tudományos kutatás alapjai / Основи наукових досліджень

A tantárgy általános ismertetése, célja, várható eredményei, főbb témakörei

Анотація дисципліни, мета та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, основна тематика дисципліни

Célja: hogy a filológus hallgatók megismerjék a statisztikai nyelvészet alapfogalmait és kategorikus apparátusát, bemutattja a nyelv és a beszéd különböző szintjeinek egységeinek főbb kvantitatív jellemzőit, a szöveg statisztikai felépítését, megfontolja a stilometria, a glottokronológia, a szerzői és időbeli hozzárendelés legfontosabb problémáit.

Feladatai: fő feladata a kvantitatív módszerek alkalmazása a nyelvi egységek beszédben való működési mintáinak feltárására, valamint a szövegszerkezet mintázatának megállapítására.

Kialakítandó kompetenciák:

a statisztikai és elemzési módszerek önálló használatának képessége a tudományos kutatásaikban;

a vizsgálati minta megfelelő kialakítására vonatkozó általános ismertek elsajátítása;

az ellenőrzés szükségének felismerése: források, adatok, módszerek;

az elemzési képességek javítása, az esetleges nézőpontváltás szükségességének felismerése;

a számítógépes lehetőségek jobb kihasználására való törekvés a kutatás kivitelezésében és az adatelemzésben.

Főbb témakörei:

A statisztika és a nyelvészet

A statisztikai nyelvészet – a nyelvtudomány egyik ága

Tudománytörténet: a statisztikai nyelvészet kialakulása és fejlődése

A statisztikai nyelvészet alapfogalmi: mintavétel, gyakoriság, eloszlás, hiba, változás, homogenitás

Függőségek a mintában szereplő jelenségek között

Statisztika megbízhatósága a nyelvészetben

Nem paraméteres kutatási módszerek

A szöveg statisztikai felépítése

Gyakorisági szótárak, tipológiájuk és összeállítási problémáik

A nyelv és a beszéd különböző szintű egységeinek mennyiségi jellemzői

A nyelvészet és a matematika találkozása és összefonódása

Matematikai nyelvészet és nyelvtechnológia

A matematikai nyelvészet kialakulása, fogalma, főbb területei

- Kvalitatív matematikai nyelvészet
- A kvantitatív nyelvészet

A matematikai nyelvészet alkalmazása a nyelvtudományban és filológiában

A számítógépes nyelvészet

Nyelvtechnológia, stilometria, glottokronológia

- A számítógépes nyelvészet felhasználási területei
- Az írás létrehozása és fejlesztése
- Ismeretlen nyelvi vagy titkosírással készült szövegek dekódolása
- A szóbeli beszéd automatikus felismerése és automatikus rögzítése
- A kommunikációs eszközök javítása a nyelvi információk optimalizálásával
- Automatizált információ-visszakeresés
- Gépi fordítás
- A természetes nyelveken írt szövegek automatikus feldolgozása
- A szöveg automatikus kivonása és automatikus indexelése.

A tantárgy teljesítésének és értékelésének feltételei Критерії контролю та оцінювання результатів навчання	A gyakorlati munkák során megszerezhető maximálisan 50 pont. A vizsgán megszerezhető 50 pont. A vizsgatételek három vizsgakérdésből állnak: Az első két kérdés az elméleti anyag ismeretére vonatkozik, s egyenként 15 pontot ér. A harmadik kérdés az elméleti ismeretek gyakorlatban való alkalmazását kívánja ellenőrizni, s 20 pontot ér.
A tantárggyal kapcsolatos egyéb tudnivalók, követelmények Інші інформації про дисципліни (політика дисципліни, технічна та програмна забезпечення дисципліни тощо)	A tantárgyhoz kapcsolódó online felület: Google Classroom: fmhpb5
A tantárgy alapvető irodalma és digitális segédanyagok Базова література навчальної дисципліни та інші інформаційні ресурси	Prószéky Gábor – Kis Balázs 2015: <i>Számítógéppel emberi nyelven – Intelligens szövegkezelés számítógépen</i>. Nyomtatva korábban megjelent Prószéky, G., & Kis, B. 1999: <i>Számítógéppel emberi nyelven: Intelligens szövegkezelés számítógéppel</i>. Bicske: Szak Kiadó. Prószéky, G. 2015: <i>Számítógépes nyelvészet: Természetes nyelvek használata számítógépes rendszerekben</i>. MorphoLogic. Tómacs Tibor 2021: <i>Matematikai statisztika</i>. Átdolgozott kiadás, Eger. Szirmai Mónika 2005: <i>Bevezetés a korpusznyelvészetbe - Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához</i> 46. Budapest, Tinta Könyvkiadó Tikk Domokos szerk. 2007. <i>Szövegbányászat</i>. Budapest, Typotex Kiadó. Бук С. Н. 2008: <i>Основи статистичної лінгвістики: навч.-метод. посіб. / відп. ред. проф. Ф.С. Бацевич. – Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка</i>. Перебийніс В. І. 2013: <i>Статистичні методи для лінгвістів. Вид. 2.: Посібник</i>, Вінниця. Нова Книга.